

Quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường tiểu học quận 6, thành phố Hồ Chí Minh

Lao Thúy Hằng*

* Trường Đại học Trà Vinh

Received: 25/12/2022; Accepted: 30/12/2022; Published: 2/1/2023

Abstract: On the basis of studying the current situation of managing teaching activities in the direction of developing students' capacity in primary schools in District 6, Ho Chi Minh City, the article proposes a number of measures to manage this activity; in order to improve the effectiveness of teaching activities in the direction of developing students' capacity, contributing to improving the quality of Education and Training in the locality.

Keywords: Teaching in the direction of student capacity development, primary school, District 6, Ho Chi Minh City

1. Đặt vấn đề

Trong những năm qua, các trường Tiểu học Quận 6 thành phố Hồ Chí Minh, đã tổ chức nhiều hội thảo chuyên đề về đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực học sinh đã đem lại một số kết quả đáng trân trọng, từng bước nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện; đã có nhiều nỗ lực trong việc tổ chức quản lý nâng cao chất lượng các hoạt động dạy học, đặc biệt là đổi mới quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực góp phần đưa công tác quản lý nhà trường từng bước đi vào ổn định, đáp ứng xu thế phát triển giáo dục chung của cả nước. Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn đã nêu, thông qua bài viết này, tác giả trình bày vấn đề “Quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường tiểu học Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh.”

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Khái quát thực trạng quản lý hoạt động DH theo định hướng phát triển năng lực ở các Trường Tiểu học Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh

Để tìm hiểu thực trạng QL hoạt động DH theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh, từ đó rút ra được những mặt mạnh, những hạn chế trong công tác QL hoạt động DH để đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động DH theo định hướng phát triển năng lực ở các Trường Tiểu học Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh. Tác giả đã tiến hành khảo sát thực trạng hoạt động và quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường Tiểu học, Quận 6, TP.HCM. Các yếu tố tác động đến quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng

lực học sinh ở các trường Tiểu học, Quận 6, TP.HCM; tại 9 Trường Tiểu học Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh. Số người được khảo sát là: 12 CBQL; số GV được khảo sát: 273 GV ở 10 Trường Tiểu học Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh. Thông qua các hình thức khảo sát gồm phiếu hỏi, nghiên cứu hồ sơ chuyên môn và phỏng vấn.

- Nghiên cứu hồ sơ chuyên môn: Kế hoạch chuyên môn theo tháng, tuần, báo cáo tổng kết năm học của nhà trường; Kế hoạch triển khai nhiệm vụ chuyên môn tuần, tháng của tổ chuyên môn; Kế hoạch dạy học, kế hoạch bài dạy, sổ dự giờ, sổ ghi chép **công tác** sinh hoạt chuyên môn của tổ, kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn, sổ báo giảng của GV.

Qua nghiên cứu, khảo sát thực trạng QL hoạt động DH ở các Trường Tiểu học Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh, qua trao đổi, phỏng vấn, xem xét hồ sơ, tác giả có thể đưa ra những nhận định, đánh giá việc QL hoạt động DH như sau:

Hầu hết CBQL và GV ở các Trường tiểu học Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh đều nhận thức được sự cần thiết của hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS. Việc thực hiện mục tiêu dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS được đánh giá ở mức “khá”. Đồng thời, việc thực hiện nội dung dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS cũng được thực hiện khá tốt. Ngoài ra, công tác đổi mới phương pháp dạy học và phương pháp kiểm tra, đánh giá đang được thực hiện từng bước nhằm đáp ứng yêu cầu của đổi mới dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS.

Đối với công tác QL hoạt động dạy học theo định

hướng phát triển NL học sinh, phần lớn CBQL và GV đều cho rằng công tác QL hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS là rất cần thiết. Đây là điều kiện quan trọng để có thể triển khai nội dung này trong thực tiễn.

Việc QL mục tiêu dạy học theo định hướng phát triển NL học đã cho thấy những kết quả tích cực. Việc QL tốt mục tiêu sẽ làm cơ sở cho việc triển khai các nội dung liên quan đến quản lý hoạt động dạy học theo hướng phát triển năng lực HS ở các trường Tiểu học trên địa bàn Quận 6.

Công tác QL nội dung dạy học theo định hướng phát triển NL học sinh cũng đang cho thấy tính chuyển biến, trong đó việc khuyến khích giáo viên chủ động tham khảo thêm các tài liệu khác ngoài sách giáo khoa, lựa chọn các kiến thức dạy học gắn với thực tiễn được các trường thực hiện khá tốt. Việc QL đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển NL học được tập trung vào việc triển khai thực hiện kế hoạch đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh. Cùng với đó, việc QL hình thức dạy học đang có sự đổi mới để phù hợp với yêu cầu của thực tiễn. Công tác QL đảm bảo các phương tiện dạy học và các điều kiện hỗ trợ dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS đang cho thấy tính hiệu quả trong quá trình thực hiện, đây là điều kiện quan trọng của việc triển khai dạy học theo hướng phát triển năng lực HS. Mặt khác, việc đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá cũng đang tập trung làm tốt việc nâng cao, hướng dẫn học sinh trong việc tự kiểm tra, đánh giá và đánh giá lẫn nhau trong quá trình học tập.

Nhờ sự QL chặt chẽ của đội ngũ CBQL của các nhà trường trên địa bàn quận nên việc tổ chức các hoạt động giáo dục phát triển NL học sinh đã mang lại hiệu quả giáo dục không chỉ với cả học sinh mà còn tác động tích cực đến đội ngũ GV. Đó là những điều ghi nhận của các trường trên địa bàn Quận 6. Cụ thể, DH theo định hướng phát triển năng lực học sinh đã tạo ra những giờ học bổ ích và lý thú, cuốn hút học sinh hơn vào các hoạt động để tìm tòi, khám phá kiến thức.

CBQL của các trường đều chú ý coi trọng việc phân công giảng dạy cho GV trên cơ sở đánh giá năng lực, hoàn cảnh, nguyện vọng của từng GV để phù hợp với nhiệm vụ dạy học của nhà trường. CBQL đã thực hiện việc phân công đúng người, đúng việc, phù hợp với năng lực sở trường của mỗi cá nhân GV nhằm phát huy những mặt mạnh của đội ngũ.

2.2. Đề xuất biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường Tiểu học quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh

2.2.1. Nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên về tầm quan trọng của việc đổi mới hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh

Thực hiện đổi mới GD là chủ trương của Đảng, Nhà nước và của ngành nhằm nâng cao chất lượng GD, đáp ứng được yêu cầu đổi mới của đất nước hiện nay.

Tác động làm thay đổi nâng cao nhận thức cho đội ngũ GV và CBQL, giúp cho CBQL và GV nhận thức đầy đủ và đúng đắn tầm quan trọng, tính cần thiết và cấp bách của công cuộc đổi mới GD hiện nay. Trên cơ sở đó tác động từ nhận thức đến hành động để CBQL nâng cao công tác QL hoạt động DH theo định hướng phát triển năng lực cho HS, người GV không ngừng cải tiến các phương pháp, hình thức tổ chức DH và kiểm tra đánh giá để nâng cao chất lượng và hiệu quả DH.

Công cuộc đổi mới GD hiện nay là một nhiệm vụ nặng nề, khó khăn, phức tạp, đòi hỏi phải có sự đồng tâm, nhất trí, đoàn kết phấn đấu của cả đội ngũ CBQL và GV trong nhà trường. Cho nên yêu cầu đổi mới đòi hỏi đặt ra những thay đổi trong nhận thức và hành động của họ, buộc họ điều chỉnh mọi hoạt động, đặc biệt là hoạt động DH. Điều này có thể gây trở ngại cho một số GV, cho nên cần phải làm cho họ hiểu đúng, có như vậy mới thực hiện được mục tiêu của biện pháp.

2.2.2. Bồi dưỡng nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên về dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh

GV có vai trò quan trọng, quyết định đến chất lượng DH trong nhà trường; do đó phải thường xuyên bồi dưỡng phẩm chất và năng lực cho đội ngũ GV nghiên cứu, học tập, quán triệt các chỉ thị, nghị quyết, các văn bản, các tài liệu hướng dẫn liên quan đến việc đổi mới GD hiện nay.

Đội ngũ GV hiện tại hầu hết được đào tạo theo phương pháp cũ, nặng về truyền thụ kiến thức. Nay, định hướng đổi mới GD nhằm phát triển phẩm chất, năng lực HS đòi hỏi GV phải thay đổi mới có thể đáp ứng yêu cầu thực tiễn GD. Như vậy, vai trò của công tác bồi dưỡng GV hết sức quan trọng.

Thứ nhất, phải bồi dưỡng GV về PPDH.

Thứ hai, trong CT Giáo dục phổ thông (GDPT) mới xuất hiện một số môn học mới; GV được đào tạo từ dạy một môn sang dạy môn học tích hợp, liên môn.

Thứ ba, bồi dưỡng các năng lực cốt lõi theo yêu cầu đổi mới GDPT.

Thứ tư, cần bồi dưỡng cho đội ngũ GV ý thức trách nhiệm, nâng cao đạo đức nghề nghiệp, để phát triển hài hòa giữa đạo đức, năng lực nghề nghiệp.

Thứ năm, xây dựng kế hoạch bồi dưỡng cụ thể theo lộ trình đổi mới CT giáo dục phổ thông.

Thứ sáu, triển khai công tác bồi dưỡng GV theo quy định nhằm nâng cao năng lực nghề nghiệp cho đội ngũ, từng bước đáp ứng yêu cầu về chuyên môn, nghiệp vụ, đáp ứng yêu cầu GD trong giai đoạn mới.

Thứ bảy, tăng cường ứng dụng CNTT trong công tác bồi dưỡng.

2.2.3. Đẩy mạnh việc đổi mới về phương pháp, hình thức tích cực dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh

Xuất phát từ điều kiện thực tế, Hiệu trưởng đề ra các giải pháp đổi mới hoạt động dạy của GV và hoạt động học của HS. Đề từ đó giúp cho GV sử dụng được nhiều PPDH linh hoạt, hình thức tổ chức DH phù hợp với đặc điểm của từng đơn vị nhằm phát huy năng lực học tập cho HS.

Có thể lựa chọn một cách linh hoạt các Phương pháp (PP) chung và PP đặc thù của môn học để thực hiện. Tuy nhiên dù sử dụng bất kỳ PP nào cũng phải bảo đảm được nguyên tắc “HS tự mình hoàn thành nhiệm vụ nhận thức với sự tổ chức, hướng dẫn của GV”. Phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động của HS, hình thành và phát triển năng lực tự học như: sử dụng sách giáo khoa, nghe, ghi chép, tìm kiếm thông tin... trên cơ sở đó trau dồi các phẩm chất linh hoạt, độc lập, sáng tạo của tư duy nhằm phát triển năng lực cho HS.

2.2.4. Chỉ đạo thực hiện đổi mới việc kiểm tra, đánh giá kết quả giáo dục theo định hướng phát triển năng lực học sinh

Đổi mới PPDH cần gắn liền với đổi mới về ĐG quá trình DH cũng như việc đổi mới kiểm tra và ĐG thành tích học tập của HS. Đánh giá kết quả học tập là quá trình thu thập thông tin, phân tích và xử lý thông tin, giải thích thực trạng việc đạt mục tiêu GD, tìm hiểu nguyên nhân, đưa ra những quyết định xử phạm giúp HS học tập ngày càng tiến bộ hơn.

Xác định được mục đích chủ yếu của việc kiểm tra ĐG kết quả học tập của HS là so sánh năng lực của HS với yêu cầu của chuẩn kiến thức và kỹ năng (năng lực) môn học ở từng chủ đề từ đó cải thiện được hoạt động dạy và hoạt động học.

Phải dựa vào chuẩn kiến thức, kỹ năng (theo hướng tiếp cận năng lực) của từng môn học, hoạt động GD từng môn, từng lớp, từng cấp học; yêu cầu cơ bản cần đạt về kiến thức, kỹ năng, thái độ của HS của từng môn học, từng cấp học.

2.2.5. Tăng cường cơ sở vật chất, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục

Cơ sở vật chất, các điều kiện, phương tiện, trang thiết bị dạy học là điều kiện của quá trình DH là công cụ phục vụ đắc lực cho việc đổi mới PP và nâng cao chất lượng giáo dục. Cần QL chặt chẽ, củng cố, xây dựng và khai thác có hiệu quả CSVC, thiết bị dạy học góp phần vào quan điểm DH tích cực, DH phát triển năng lực cho HS. Hệ thống trang thiết bị, phương tiện DH rất đa dạng và phong phú, xét về nội dung DH, nó được phân thành các hệ thống phương tiện theo từng môn học, cấp học. Hằng năm, Hiệu trưởng phải xây dựng kế hoạch trang bị CSVC, mua sắm mới bổ sung thiết bị, phương tiện DH. Hiệu trưởng (HT) cần chỉ đạo xây dựng kế hoạch sử dụng và bảo quản CSVC, thiết bị dạy học (TBDH) theo các cấp độ như: Kế hoạch của nhà trường, kế hoạch của tổ chuyên môn và kế hoạch của GV. Từng GV bộ môn phải có kế hoạch sử dụng và bảo quản CSVC, thiết bị, phương tiện DH theo từng chương, từng bài. Tất cả các kế hoạch phải được thảo luận, thống nhất, được phê duyệt trước khi triển khai thực hiện.

3. Kết luận

Qua kết quả khảo sát thực trạng quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh ở các Trường Tiểu học trên địa bàn Quận 6, Thành phố Hồ Chí Minh, bài viết nêu các biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực; bài viết đề xuất 5 biện pháp cần thiết và khả thi. Việc áp dụng các nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học cần linh hoạt. Hệ thống các biện pháp là một thể thống nhất; tuy nhiên, mỗi địa phương, mỗi trường, có những đặc điểm khác nhau nên khi áp dụng các biện pháp sẽ thực hiện ở mức độ khác nhau; thực tiễn cho thấy không nên xem nhẹ hoặc tuyệt đối hóa bất kỳ biện pháp nào.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng cộng sản Việt Nam (2013), *Nghị quyết số 29/NQ-TW về đổi mới căn bản toàn diện GD Việt Nam*, ban hành ngày 4 tháng 11 năm 2013. Trang 6.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Về việc hướng dẫn thực hiện chương trình giáo dục phổ thông hiện hành theo định hướng phát triển năng lực và phẩm chất học sinh từ năm học 2017-2018*, Hà Nội. Trang 18.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư 28/2020/TT-BGDĐT về Điều lệ Trường tiểu học do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành*. Trang 13.
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông Chương trình tổng thể (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ GD&ĐT)*